



17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

Opetus- ja kulttuuriministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@minedu.fi
verkko@minedu.fi

Viite: OKM096:00/2014

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEN LUONNOKSESTA LAIKSI LUKIOLAIN 4§:n MUUTTAMISESTA

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy ottaa tässä lausunnossa kantaa luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4§:n muuttamisesta. Lausunto keskittyy lukiokoulutukseen. Esitämme, että opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa huomioon seuraavat näkemyksemme ennen hallituksen esityksen antamista.

1. LUKIOKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN PERUSPERIAATTEET JA JÄRJESTÄMISLUPIEN PÄÄKRITERIT

1.1. Lukiokoulutuksen järjestämisen perusperiaatteet

Seuraavassa luetellut rakenneuudistuksen lukiokoulutuksen järjestämisen perusperiaatteet ovat hyvät:

- Ylläpitäjäjärjestelmä
- Ylläpitäjäneutraalisuus
- Monimuotoinen järjestäjäkenttä
- Duaalimallin säilyttäminen
- Vapaa hakeutumisoikeus
- Rahoituksen maksaminen valtiolta suoraan koulutuksen järjestäjälle
- Koulutuksen järjestäjän toiminnallisen kokonaisuuden huomioiminen (esim. peruskoulu ja lukio)

17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

1.2. Lukiokoulutuksen järjestämislupien pääkriteerit

Järjestämislupien myöntämisen pääkriteerit eli koulutuksen tarve, taloudelliset edellytykset ja ammatilliset edellytykset ovat oikeansuuntaiset.

Näiden pääkriteerien alle kirjatut kriteerit tulee kuitenkin olla selkeitä ja todennettavia siten, ettei niiden soveltamisesta synny näkemyseroja. Lisäksi näiden alakriteereiden pohjalta tulee voida tehdä paikallisten olosuhteiden edellyttämiä joustavia ja mielekkäitä ratkaisuja.

2. ERITYISET KOULUTUSTEHTÄVÄT OSANA LUKIOVERKKOA

Pohjois-Haagan yhteiskoulu oy pitää hyvänä, että esityksessä korostetaan sitä, että koulutuksen järjestäjä voi profiloitua ja erikoistua strategiansa mukaisesti. Tavoitteena on elinvoimainen ja monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäverkko. Se muodostuu erilaisista koulutuksen järjestäjistä, jotka voivat palvella myös yksittäistä kuntaa laajempaa väestöpohjaa tai muuta koulutustarvetta.

On hyvä, että järjestämislupiin voidaan sisällyttää myös erityinen koulutustehtävä. Erityinen koulutustehtävä on nykyisin mukaan oikeuttanut luvan haltijan poikkeamaan valtioneuvoston voimassa olevasta lukiokoulutuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa koskevasta asetuksesta. Esitämme, että tämä oikeus säilyy.

Erityisesti urheilulukioissa kurssien poisvalintamahdollisuus on ollut erittäin merkittävä asia tavoitteellisten urheilijoiden elämänhallinnalle ja kokonaiskuormitukselle. Tämä on mahdollistanut tavoitteellisen työskentelyn niin opiskelun kuin urheilun saralla. Urheilussa korkealle tähtäävät opiskelijat tarvitsevat joustoa opintoaikaansa päivittäisen valmentautumisen, koti- ja ulkomaan leiritysten ja kilpailumatkojen vuoksi. Tässä suhteessa urheilun erityistehtävä poikkeaa muista erityistehtävistä. Esitämme, että urheilun erityistehtävän kohdalla lukiokoulutuksen rahoitus ei rajoittuisi kolmeen vuoteen. Se olisi ehdottomasti urheilevien opiskelijoiden ja koko suomalaisen huippu-urheilun etu.

Erityistehtävien myöntämisessä on hyvä huomioida koulutustehtävän tarve. Väestön pakkautuminen Uudellemaalle ja Pirkanmaalle lisää tarvetta myös erityistehtäväluvulle näissä maakunnissa.

17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

3. ALUEELLISET KOULUTUSMONOPOLIT EIVÄT SAISI OLLA RAKENNEUUDISTUKSEN LOPPUTULOS

Rakenneuudistus ei saisi johtaa alueellisiin koulutuksen monopoleihin. Monopolit lopettaisivat koulutuksen järjestäjien keskinäisen toiminnan laatua kehittävän positiivisen kilpailun.

Kuten jo aiemmin on todettu, niin väestö tulee tulevaisuudessa kasaantumaan entistä enemmän Uudellemaalle ja Pirkanmaalle. Helsingissä ja muutamassa muussa suuressa kaupungissa on monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä. Se ei ole ongelmallinen asia vaan paikallista lukiokoulutuksen tarjontaa rikastuttava tekijä. Monipuolinen tarjonta takaa lukiokoulutuksesta kiinnostuneille nuorille aitoja vaihtoehtoja. Monipuolinen järjestäjäkenttä tarjoaa myös kaikille koulutuksen järjestäjille erinomaisen mahdollisuuden vaihtaa ideoita ja kehittää omaa toimintaansa.

Rakenneuudistuksen kriteereitä ei saisi tulkita siten, että tavoiteltaisiin vain yhtä tai mahdollisimman harvalukuista lukiokoulutuksen järjestäjäverkkoa alueella. On aidosti kunnioitettava rakenneuudistuksen asiakirjoihin kirjattua monimuotoisen järjestäjäkentän periaatetta.

4. KUNNALLINEN LISÄRAHOITUS EI VOI OLLA JÄRJESTÄMISLUVAN MYÖNTÄMISEN KRITERINÄ

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi lukiolain 3§:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavaa: "Lähtökohtaisesti hakijan on kyettävä järjestämään koulutuksensa siihen kohdennettavan valtion- ja kuntaosuuden turvin laadukkaasti ja tuloksellisesti."

Ei-kunnallisilla koulutuksen järjestämisluvan hakijoilla tuskin on mahdollisuuksia saada koulutuksen järjestäjälle maksettavan lakisääteisen valtionosuusrahoituksen lisäksi erillistä lisärahoitusta kuntaosuutena. Tällaisen esityksen asettaminen järjestämisluvan myöntämisen edellytykseksi loukkaisi hakijoiden yhdenvertaisuutta, rakenneuudistuksen ylläpitäjäneutraaliteettia ja opiskelijoiden vapaata hakeutumisoikeutta.

Lukiokoulutus on opiskelijalle maksutonta ja se kustannetaan julkisin varoin. Sekä nykyinen että valmistelussa oleva lukiokoulutuksen rahoitusta koskeva uusi lainsäädäntö perustuvat siihen, että valtiolta suoraan koulutuksen järjestäjälle maksettava rahoitus sisältää sekä valtion että kunnan rahoitusosuuden. Lakisääteisen rahoituksen lisäksi koulutuksen järjestäjä voi tietysti omalla päätöksellään kohdistaa lisärahoitusta järjestämäänsä koulutukseen. Vaikuttaa siltä, että koulutuksen järjestäjän vakavaraisuusvaatimukseen liitetään ajatus lakisääteisen rahoituksen lisäksi koulutukseen osoitettavasta rahoituksesta. Lakisääteisen rahoituksen tulee jatkossakin olla siinä määrin riittävää, että sen turvin on kyettävä järjestämään julkisen vallan asettamien tavoitteiden mukainen laadukas koulutus.

17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

5. SUURI KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ EI VÄLTÄMÄTTÄ OLE KUSTANNUSTEHOKAS JA JÄRJESTÄ MONIPUOLISTA KURSSITARJONTAA

Rakenneuudistuksen lähtökohtana on nykyistä harvalukuisempi lukiokoulutuksen järjestäjäverkko. Samalla järjestäjät olisivat nykyistä suurempia, mihin liitetään mielikuva vahvasta koulutuksen järjestäjästä.

Koulutuksen järjestäjän oletetaan toimivan kustannustehokkaasti ja kykenevän laajaan omille opiskelijoille suunnattuun kurssitarjontaan.

Nykytarjontaa tarkasteltaessa vaikuttaa kuitenkin siltä, että monet erittäin suuret koulutuksen järjestäjät ovat karsineet kurssitarjontaansa hyvin paljon.

Opetushallituksen rahoitusraporteista voidaan havaita, että yksityiset koulutuksen järjestäjät pystyvät toimimaan erittäin kustannustehokkaasti. Monilla niistä on hyvinkin laaja koulukohtainen kurssitarjonta.

Edellä esitetyillä perusteilla koulutuksen järjestäjän suuruus ei sinänsä takaa vahvuutta ja opiskelijoiden näkökulmasta monipuolista kurssitarjontaa. Lisäksi tulee muistaa, että koulutuksen ollessa opiskelijoille maksutonta ja julkisilla varoilla kustannettavaa, on erittäin haastava arvioida koulutuksen järjestäjän vakavaraisuutta. Moni kunnallinen koulutuksen järjestäjä (kunta) on talouden tunnusluvuilla mitaten sangen heikossa taloudellisessa tilanteessa.

6. KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIEN YHDENMUKAINEN KOHTELU JA OIKEUSTURVA VARMISTETTAVA

Koulutuksen järjestäjien tasapuolisen kohtelun ja oikeusturvan varmistamiseksi esitämme hallituksen esitykseen seuraavia muutoksia:

Muutosehdotus 3§:ään (Koulutuksen järjestämislupa):

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi nykyisen lain mukaisten koulutuksen järjestäjien lupahakemuksista. Valtioneuvosto sen sijaan päättäisi nykyisen lain mukaisten koulutuksen järjestäjien lupahakemuksen mahdollisesta epäamisestä.

Kyseisen pykälän kohdalle yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjattaisiin, että

1. Nykyisen lain mukainen koulutuksen järjestäjä, jonka hakemuksessa täyttyvät luvan myöntämiselle asetetut edellytykset, on lähtökohtaisesti oikeutettu saamaan uuden lain mukaisen järjestämisluvan.

17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

2. Lisäksi nykyisen lainsäädännön mukaisesti todetaan, että luvan peruuttamismenettelyssä viranomaisen harkintavalta on rajatumpi, kun lupaa myönnettäessä.

Muutosehdotus 4§:ään (Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen):

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekisi koulutuksen järjestäjän hakemuksesta päätöksen järjestämisluvan muuttamisesta tai peruuttamisesta. Kuitenkin, jos päätösesitys poikkeaisi koulutuksen järjestäjän esityksestä, tai jos päätös tehdään ilman koulutuksen järjestäjän esitystä, valtioneuvosto tekisi päätöksen. Kyseisen pykälän kohdalle yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjattaisiin, että nykyisen lainsäädännön mukaisesti luvan peruuttamismenettelyssä viranomaisten harkintavalta on rajatumpi kuin lupaa myönnettäessä.

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy pitää oikeana sitä, että valtioneuvoston asetuksella säädetään koulutuksen järjestämisluvan hakemisesta ja hakemukseen liittyvistä asiakirjoista ja selvityksistä.

Useammassa kohdassa esitystä korostetaan kokonaisharkintaa järjestämislupien myöntämisessä. Järjestämislupien myöntämisperiaatteiden ja myöhemmin laadittavien yksityiskohtaisempien kriteereiden tulee olla läpinäkyviä ja niiden soveltamisessa tulee noudattaa asiakirjoihin kirjattua ylläpitäjäneutraaliteetin periaatetta. Koulutuksen järjestäjän on halutessaan saatava tietoonsa riittävästi informaatiota omaan lupahakemukseensa kohdistuvasta harkinnasta varsinkin, jos toimilupaa ei aiota uusia.

On huomioitava myös alueelliset erityispiirteet. Harvaan asuttujen alueiden väestöpohjan pienuuteen ja lukiokoulutuksen saavutettavuuteen liittyvä problematiikka on varsin erilainen kuin suurten kaupunkien (esim. Helsinki) lukioverkkoon liittyvä harkinta. Kriteereitä tulee voida soveltaa paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan. Kaikilla alueilla ei voida soveltaa samanlaisia ratkaisuja.

17.11.2014

Pohjois-Haagan yhteiskoulu Oy

LAUSUNTOMME KESKEINEN SISÄLTÖ

1. Lukiokoulutuksen järjestämisen peruseriaatteen ja järjestämisluvien myöntämisen pääkriteerit ovat hyvät. Näiden pääkriteerien alle kirjattujen tarkennettujen kriteerien tulee kuitenkin olla selkeitä ja todennettavia siten, ettei niiden soveltamisesta synny näkemyseroja. Lisäksi näiden alakriteereiden pohjalta tulee voida tehdä paikallisten olosuhteiden edellyttämiä joustavia ja mielekkäitä ratkaisuja.
2. Erityisten koulutustehtävien säilyminen on hyvä asia. Mahdollisuus poiketa tuntijaosta tulee säilyä. Urheilun erityistehtävä poikkeaa muista erityistehtävistä. Sen kohdalla rahoitusta tulisi saada neljän vuoden ajalta. Erityistehtävien myöntämisessä on huomioitava koulutustehtävän tarve. Väestön pakkautuminen Uudellemaalle ja Pirkanmaalle lisää tarvetta erityistehtäville näissä maakunnissa.
3. Alueelliset koulutusmonopolit eivät saisi olla rakenneuudistuksen lopputulos. Monipuolinen järjestäjäkenttä on rikkaus. Helsingissä ja muilla väestön painopistealueilla tulisi huomioida alueelliset erityispiirteet lukioverkossa.
4. Järjestämisluvien tulee olla oikeudenmukaiset ja aidosti ylläpitäjäneutraalit. Kunnallinen lisärahoitus ei voi olla järjestämisluvan myöntämisen kriteeri.
5. Suuri koulutuksen järjestäjä ei ole aina kustannustehokas. Suuren koulutuksen järjestäjän kurssitarjonta ei ole aina laaja. Yksityiset koulutuksen järjestäjät toimivat pääsääntöisesti erittäin kustannustehokkaasti ja kuitenkin niiden kurssitarjotin on usein laaja.
6. Koulutuksen järjestäjien yhdenmukainen kohtelu ja oikeusturva on varmistettava järjestämisluvista päätettäessä ja niitä muutettaessa.

Toimivaltaa järjestämislupahakemusten päätösvallan osalta opetus- ja kulttuuriministeriön ja valtioneuvoston välillä tulisi selkiyttää. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi lupien myöntämisestä. Lupien epäämisestä päättäisi valtioneuvosto. Kokonaisharkintaa järjestämisluvan epäämiseksi ei saisi käyttää ilman selkeitä perusteluja. Tarkoituksena on turvata koulutuksen järjestäjän asemaa.

On myös huomioitava alueelliset erityispiirteet.

Helsingissä 17.11.2014



Matti Kukko
hallituksen puheenjohtaja



Tuomas Raja
rehtori, toimitusjohtaja